

-
- 1** När man arbetar och får lön så går en del av lönen till skatt. Skatten används för att vi ska kunna ha t ex skolor, sjukvård och mycket annat. Vissa personer har kommit på olika sätt att lura till sig pengar från sådant som betalas med våra skatter. Vad kallas sådana brott?
- 1 förfalskning
 - x bankrån
 - 2 välfärdsbrott
-
- 2** **För ett år sedan.** Den 31 januari 2020 meddelade Folkhälsomyndigheten att det första fallet av covid-19 kommit till Sverige. När en kvinna kom hem fick hon luftvägssymtom och tog kontakt med vården. Dagen efter bekräftades kvinnan sjuk i covid-19. I dag har 5,5 procent av människorna i Sverige testat positivt för covid-19 och 11 591 personer har dött. Varifrån kom kvinnan?
- 1 från USA
 - x från den kinesiska staden Wuhan
 - 2 från Alperna
-
- 3** Folkhälsomyndigheten (FHM) vill ha krav på negativt covid-19-test **för inresa till Sverige**. Man vill minska risken för spridning av olika varianter av coronaviruset, säger FHM. Vem kan besluta om detta?
- 1 tullen
 - x polisen
 - 2 regeringen
-
- 4** Karin Hildebrand är **Årets svensk** 2020. Karin Hildebrand är IVA-läkare vid Södersjukhuset i Stockholm. *Syftet är att hitta personer som under året gjort något intressant, visat mod och som på något sätt vågat avvika från det vanliga*, säger tidningen Fokus. Vad gjorde Karin Hildebrand?
- 1 hon skrev en bok
 - x gjorde en resa till Wuhan
 - 2 larmade om svåra arbetsförhållanden i sjukvården
-
- 5** Något viktigt hände i Sverige för 100 år sedan. Det var val till riksdagen i september 1921. Vad var speciellt med detta val?
- 1 kvinnor fick rösta för första gången
 - x riksdagen samlades i Arboga
 - 2 Sveriges pengar blev kronor
-
- 6** Tusentals svenska bankkunder kunde inte komma åt sina pengar under veckan då Internetbanken låg nere. Två tidningar säger att banken kan ha utsatts för en överbelastningsattack i utpressningssyfte. Vilken bank?
- 1 Klarna Bank
 - x Swedbank
 - 2 Nordnet Bank
-
- 7** Några små stenbitar har hittats i naturen i Uppland. Vad är det, enligt forskare?
- 1 delar av en meteorit
 - x delar av en runsten
 - 2 delar av en järnålders yxa
-
- 8** Sverige har gjort en bragdinsats i Egyptens huvudstad Kairo. Sverige tog silver efter att förlorat VM-finalen mot Danmark med 26-24. Vilken sport?
- 1 handboll
 - x padel
 - 2 vattenpolo

- 1 Vad får vi för våra skattepengar egentligen? Ja, väldigt mycket. Stora delar går tillbaka i form av vårt välfärdssystem. **Slöseriombudsmannen** har genomfört en omröstning bland allmänheten om 2020 års värsta slöseri med skattemedel. Miljarder skattekronor läcker ut varje år på grund av bedrägerier inom välfärden. Det kan vara ca 18 miljarder per år. Vårt välfärdssystem har under långa tider byggt på **tillit** inom befolkningen. Vad innebär tillit?
- 1 försvarsvilja
x skatteplikt
2 förtroende
-
- 2 Karin Hildebrand har utsetts till **Årets svensk** 2020. Karin Hildebrand är IVA-läkare vid Södersjukhuset i Stockholm. *Syftet är att hitta personer som under året gjort något intressant, visat mod och som på något sätt vågat avvika från det vanliga*, säger tidskriften Fokus chefredaktör. Vad gjorde Karin Hildebrand?
- 1 hon skrev en bok
x gjorde en Lex Maria anmälan
2 larmade om svåra arbetsförhållanden i sjukvården
-
- 3 Folkhälsomyndigheten (FHM) vill att regeringen beslutar om krav på negativt covid-19-test för inresa till Sverige. Syftet är att minska risken för spridning av olika varianter av coronaviruset, säger generaldirektör Johan Carlson. Regeringen skickar FHM:s förslag till Polismyndigheten, Migrationsverket och Kustbevakningen. Vad kallas det när regeringen frågar olika experter?
- 1 remiss
x proposition
2 utskott
-
- 4 Teknikhaveriet hos banken visar hur sårbart det digitala samhället är. Tusentals svenska bankkunder kunde inte komma åt sina pengar under veckan då Internetbanken låg nere. Vad som ligger bakom problemen är det ingen hos banken som vill svara på. Både Dagens Nyheter och Dagens Industri har uppgett att banken, som har fyra miljoner privatkunder i Sverige, kan ha utsatts för en överbelastningsattack i utpressningssyfte. Vilken bank?
- 1 Klarna Bank
x Swedbank
2 Nordnet Bank
-
- 5 För 100 år sedan den 24 maj 1919 röstade riksdagen för **kvinnlig rösträtt**. Då rösträtten regleras i **grundlagen**, var riksdagen tvungen att rösta för beslutet två gånger. Två år senare - den 26 januari 1921 kom det slutgiltiga beslutet om allmän och lika rösträtt i Sverige. Vad krävs vid ändring av en grundlag?
- 1 talmannen beslutar om ändring
x en debatt i riksdagen mellan två beslut
2 ett riksdagsval mellan två beslut
-
- 6 Valet i Sverige hölls i september 1921. Valet var det första där kvinnor fick rösta i riksdagsval. Men det fanns begränsningar: kravet (på män) av fullbordad värnplikt, omyndigförklarade och mottagare av fattigstöd (försörjningsstöd) hade ingen rösträtt. Vilken var rösträttsåldern 1921?
- 1 18 år
x 20 år
2 23 år
-
- 7 **Bolaget** är en av världens största återförsäljare av datorspel. Men bolaget har gått allt sämre när kunderna övergår till onlinespel. Reddit är en social nyhets-sida på nätet. Personer på Reddit beslutade att det var köpläge på bolaget. Aktien har rusat med flera hundra procent. Fenomenet med en sådan koordinerad aktion sprungen ur sociala medier är nytt. Vilket är bolaget?
- 1 Cliffhanger
x Gamestop
2 Spillwater
-
- 8 Under 2019 ökade malmproduktionen till 86,5 miljoner ton, den högsta någonsin enligt Sveriges geologiska undersökning (SGU). Sveriges järnmalmstillgångar ligger till största delen i Norrbotten. Från vilket land kommer 92 procent av järnmalmproduktionen i EU?
- 1 Spanien
x Polen
2 Sverige
-
- 9 Guldbaggegalan 2020 var den 55:e upplagan av galan. Den direktsändes från Cirkus i Stockholm den 20 januari 2020 på SVT1. Vilken film fick priset som bästa film?
- 1 Spring Uje spring
x De bästa åren
2 Dårskapens hus
-
- 10 Sverige har gjort en bragdinsats i Egyptens huvudstad Kairo. Sverige tog silver efter att förlorat VM-finalen mot Danmark med 26-24. Vilken sport?
- 1 handboll
x vattenpolo
2 padel

Regeringsformen är den grundlag som säger hur Sverige skall styras. Regeringsformens första kapitel har 9 paragrafer.

Här finns §1 och §3-6 samt §8 som lyder så här:

1 kap. Statsskickets grunder

1 § All offentlig makt i Sverige utgår från folket.

Den svenska folkstyrelsen bygger på fri åsiktsbildning och på **allmän och lika rösträtt**. Den förverkligas genom ett representativt och **parlamentariskt statsskick** och genom **kommunal självstyrelse**.

3 § Regeringsformen, successionsordningen, tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen är rikets grundlag.

4 § Riksdagen är folkets främsta företrädare.

Riksdagen stiftar lag, beslutar om skatt till staten Och bestämmer hur statens medel skall användas. Riksdagen granskar rikets styrelse och förvaltning.

5 § Konungen eller drottning, som enligt successionsordningen innehar Sveriges tron, är rikets statschef.

Vad i denna regeringsform är stadgat om Konungen skall, om drottning är statschef, gälla henne.

6 § Regeringen styr riket. Den är ansvarig inför riksdagen.

8 § För rättskipningen finns domstolar och för den offentliga förvaltningen statliga och kommunala förvaltningsmyndigheter.

Vad betyder det:

allmän och lika rösträtt: Vi har val till riksdagen, regionerna och kommunerna vart fjärde år. Valdagen är den andra söndagen i september. Rösträtt till riksdagen har varje svensk medborgare som är bosatt i Sverige eller någon gång varit folkbokförd här samt har uppnått 18 års ålder senast på valdagen. För rösträtt i kommunala val krävs folkbokföring i kommunen. Även utlänningar har kommunal rösträtt, om de har varit folkbokförda i Sverige i tre år. Vi har även rådgivande folkomröstningar och mellan 1922 och 1994 har vi haft fem folkomröstningar.

parlamentariskt statsskick: Riksdagen väljs av folket. Om ett parti ensamt får 51% av rösterna i hela landet bildar det partiet ensamt regering. Den enpartiregeringen har då riksdagens förtroende och kan styra landet. **Negativt parlamentariskt förtroende** innebär att parlamentet har förtroende för regeringen så länge inte en majoritet av parlamentets ledamöter saknar förtroende.

kommunal självstyrelse: I Sverige finns 290 kommuner och 21 regioner. En kommun styrs av en kommunfullmäktige och en kommunstyrelse och en region av regionfullmäktige och regionstyrelsen. Kommunerna sköter om tex skolan, barnomsorg och brandförvar. En inkomst för kommunen är kommunalskatt. Regionerna sköter om sjukvården. Regionens inkomst är skatt. Kommunerna och regionerna styr sig själva. Kommunens invånare vet bäst hur kommunen skall skötas.

Regeringsformen, successionsordningen, tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen är rikets grundlag: Regeringsformen är vår främsta grundlag. Lagen handlar om hur regeringen ska arbeta men framförallt hur Sverige ska styras. Det är just regeringsformens första paragraf som du just nu arbetar med. Successionsordningen (se nedan). Tryckfrihetsförordningen är från 1949. Den garanterar en fri samhällsdebatt i form av tryckta skrifter, främst tidningar, tidskrifter, broschyrer och böcker. Yttrandefrihetsgrundlagen är vår yngsta grundlag, den trädde i kraft 1992 som lagfäster det fria ordet i tex etermedia och på film. En grundlag kan ändras men det krävs samma beslut av två riksdagar med val mellan riksdagarna.

Riksdagen stiftar lag, beslutar om skatt till staten: Riksdagen har 349 ledamöter. I den nuvarande riksdagen finns åtta partier. Socialdemokraterna, Moderaterna, Vänsterpartiet, Liberalerna, Miljöpartiet, Centerpartiet, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna. Alla diskussioner i riksdagen sker i plenisalen och det verkliga arbetet i utskott. Riksdagen har 15 utskott. Arbetet i utskotten blir ett grupparbete. Varje utskott är specialister på ett område tex trafikfrågor. Alla beslut som riksdagen fattar har först arbetats fram i ett utskott. När regeringen vill ändra en lag eller höja skatter måste en proposition (förslag) skickas till riksdagen som sedan säger ja eller nej.

Konungen eller drottning, som enligt successionsordningen innehar Sveriges tron, är rikets statschef: I successionsordningen finns reglerna för tronföljden i Sverige. Den tillkom år 1810 efter det att den franske marskalken Jean Baptiste Bernadotte hade valts till kronprins. Första paragrafen lyder: "Successionsrätt till Sveriges tron tillkommer manliga och kvinnliga efterkommande till kronprins Johan Baptist Julii, sedermera Konung Karl XIV Johans, avkomling i rätt nedstigande led, Konung Carl XVI Gustaf. Äldre syskon och äldre syskons efterkommande ha därvid företräde framför yngre syskon och yngre syskons efterkommande." Det betyder att enbart personer av familjen Bernadotte kan bli kung eller drottning i Sverige. Sedan kronprinsessan Victoria fötts beslutade riksdagen 1979 att ändra lydelsen till "manliga och kvinnliga efterkommande".

Regeringen styr riket: Regeringen styr Sverige dvs är den högsta verkställande myndigheten. Regeringen består av statsministern och ett antal statsråd (ministrar). De flesta statsråden är chefer för ett departement tex justitieministern för justitiedepartementet. Regeringen är parlamentariskt ansvarig inför riksdagen. Regeringsbesluten fattas kollektivt. Regeringen kan vara sammansatt av representanter för ett parti (enpartiregering) eller flera partier (koalitionsregering). Om den innehåller representanter för alla (eller nästan alla) partier kallas den samlingsregering. **Om regeringen inte får igenom sina viktigare förslag i riksdagen måste den avgå. Regeringen har rätt att utlysa extra val under riksdagens arbetsperiod dvs mandatperioden.**

För rättskipningen finns domstolar: I Sverige finns allmänna domstolar och de är: tingsrätterna, som avgör tvistemål och brottmål. Tingsrätter kallas första instans därför att tex ett brott först hamnar i en tingsrätt. Åklagaren eller försvarsadvokaten kan efter en dom i tingsrätten överklaga till hovrätten. Även hovrättens dom kan överklagas till Högsta domstolen. Om ett fall skall tas upp i Högsta domstolen måste ett särskilt prövningstillstånd ges. Allmänna förvaltningsdomstolar är Regeringsrätten, kammarrätten och länsrätten.

1a)

Förslag till riksdagen.
En **motion** kommer från en enskild riksdagsman eller från ett helt parti om att bygga t ex en ny motorväg.

Riksdagen.

2)
Riksdagen tar emot ett förslag och skickar det direkt till ett utskott.

4)
Riksdagen får tillbaka förslaget som ett betänkande.

5)
Riksdagen fattar beslut.

6)
Beslutet går till regeringen som ska genomföra beslutet.

Riksdagens 349 ledamöter fördelas på 15 utskott. Ett utskott för varje sakfråga t ex. finansutskottet, försvarsutskottet, utrikesutskottet, utbildningsutskottet och trafikutskottet. I varje utskott finns det 17 ledamöter. Varje utskott är en *miniriksdag*, vilket innebär att de större partierna får fler platser än de mindre.

3)

Utskott.

Trafikutskottet får förslaget. När utskottet är klart med sitt arbete skickas det till riksdagen för beslut. Förslaget kallas för ett **betänkande**.

4)

1b)

Förslag till riksdagen.
En **proposition** kommer från regeringen om att bygga t ex en ny motorväg.

7)

Regeringen.

Regeringen genomför beslutet genom att skicka det till Trafikverket.

Trafikverket

Trafikverket startar arbetet med en ny motorväg.

8)

Meddelande

Under vårterminen 2021 utkommer Veckans Nyheter under följande veckor: 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22 och 23. Påsklov i vecka 14.

Effektivaste sättet att få kontakt med oss på Karin Förlag är via e-post: redaktionen@karinforlag.se

Uppstår det problem med e-posten glöm inte att ni har fått användarnamn och lösenord för inloggning på vår webbsida. På webbsidan finns alltid det aktuella numret av Veckans Nyheter.

Version A.

- 1. välfärdsbrott (2). Se B1.**
- 2. från den kinesiska staden Wuhan (x).**
- 3. regeringen (2).**
- 4. larmade om svåra arbetsförhållanden i sjukvården (2). Se B2.**
- 5. kvinnor fick rösta för första gången (1).**
- 6. Swedbank (x). Se B4.**
- 7. delar av en meteorit (1).** Meteoriter förbränns i jordens atmosfär och rester kan nå jordens yta. Så länge föremålet befinner sig ute i rymden kallas det för en meteoroid.
- 8. handboll (1).**

Version B.

- 1. förtroende (2).** Några exempel på stödsystem inom vilka välfärdsfusket finns är lönebidrag, nystartsjobb, assistansersättning och sjukersättning. Fusket är en del av den organiserade brottsligheten. Skenanställningar i företag, falska arbetstillstånd, fusk med folkbokföring och samordningsnummer används.
- 2. larmade om svåra arbetsförhållanden i sjukvården (2).** Lex Maria är det vardagliga namnet på anmälningsskyldighet. Anmälningsskyldigheten innebär att en vårdgivare har skyldighet att till Inspektionen för vård och omsorg anmäla om en patient i samband med hälso- och sjukvård drabbats av eller utsatts för risk att drabbas av en allvarlig skada eller sjukdom. Bakgrunden till namnet Lex Maria är den incident år 1936 då fyra

patienter på Maria sjukhus i Stockholm avled till följd av felbehandling då de fick injektioner med desinfektionsmedel istället för bedövningsmedel.

3. remiss (1). När en utredning är klar skickar regeringen den till berörda myndigheter, organisationer och kommuner för att höra vad de tycker om förslagen i utredningen. Det kallas att skicka utredningen på remiss. Alla, även privatpersoner, har möjlighet att få utredningen och lämna synpunkter på förslagen. De som ska svara på remissen har oftast minst tre månader på sig. Deras svar ska som regel vara skriftliga.

4. Swedbank (x). Experterna varnar för att riktade cyberangrepp mot finanssektorn blivit vanliga under coronapandemin. Förra fredagen satt tusentals svenska bankkunder med påfyllda konton utan att kunna komma åt sina pengar då Swedbanks internetbank låg nere. Exakt vad som ligger bakom problemen är det däremot ingen hos Swedbank som vill svara på. Swedbanks presschef: *När det gäller frågor om it-system och säkerhet så är alla banker restriktiva med att diskutera störningar och vad de beror på offentligt. Det kan vara information som hjälper parter som vill skada banken.*

Om medieuppgifterna om utpressning stämmer så följer det ett mönster. It-attacker mot företag har blivit allt vanligare. Att överbelasta ett företags datasystem och kräva pengar för att avbryta angreppen är en välkänd metod. Det finns gott om internationella exempel på banker som drabbats av utpressning. I början av september 2020 tvingades exempelvis den chilenska storbanken Banco Estado stänga ner alla sina filialer efter att ha blivit utsatt för en cyberattack i just utpressningssyfte. En skadlig kod hade installerat sig i storbankens datasystem efter att en anställd klickat på en länk i ett vanligt Office-dokument. När bankpersonalen kom till jobbet på måndagsmorgonen var stora delar av datafilerna i deras system låsta. Ett privat hacker-nätverk som kallar sig Revil låg bakom angreppet. En kommissarie vid polisens nationella it-brottscentrum:

Jag skulle gissa att mer än hälften av alla medelstora eller stora företag i Sverige har blivit utsatta för försök. Men letar vi i statistiken över anmälningar är det mindre än en procent som har anmält något till oss.

Även den svenska säkerhetspolisen Säpo intresserar sig för utvecklingen. Hotbilden mot Sverige har blivit både bredare och mer komplex än tidigare, säger Säpo. Säkerhetspolisens främsta uppdrag är att upptäcka och avvärja cyberattacker från främmande makt. Men inom ramen för sitt antiterrorarbete kan även privata kriminella aktörer bli intressanta för myndigheten.

5. ett riksdagsval mellan två beslut (2).

6. 23 år (2). År 1921, när rösträttsåldern var 23 år, kunde 55 procent av befolkningen rösta. Med dagens lägre åldersgräns, 18 år, är andelen ca 75 procent.

7. Gamestop (x).

8. Sverige (2). SGU samlar årligen in detaljerade uppgifter om svensk malmproduktion. Under 2019 ökade produktionen till 86,5 miljoner ton, den högsta någonsin. I slutet av 1910-talet fanns nästan 500 gruvor i Sverige som producerade knappt 8 miljoner ton malm. För bara 50 år sedan fanns det omkring 100 gruvor i Sverige som producerade ungefär 20 miljoner ton malm.

Guldproduktionen blev under 2019 åtta ton, den näst högsta någonsin efter rekordåret 1933.

Av EU:s järnmalmsproduktion kommer 92 procent från Sverige. Sverige har också EU:s största bly- och zinkproduktionen och näst störst silverproduktion, och bland den högsta guld- och kopparsproduktionen.

9. Spring Uje spring (1).

10. handboll (1).